

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Toetsingskader Kraamzorg

Toezicht op de Kraamzorg

Utrecht, april 2024

Inleiding

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) ziet toe op goede en veilige zorg en jeugdhulp. Om transparant te zijn over wat de inspectie toetst, maakt de inspectie toetsingskaders voor onderdelen van de zorg. Een toetsingskader bestaat uit een aantal normen en daarbij behorende toetsingscriteria. Deze zijn gebaseerd op wetten en regels, veldnormen en richtlijnen die beroepsorganisaties van zorgverleners hebben opgesteld. Hier toetst de inspectie op.

Betekenis van de termen volgens de [Thesaurus Zorg en Welzijn](#):

- > Veldnormen: door het veld opgestelde normen zoals kwaliteitsstandaarden of specifieke beschrijvingen van behandelingen.
- > Toetsingscriteria: concretisering van een norm, zodat deze getoetst kan worden.

Thema's

In dit toetsingskader staat waarop de inspectie toetst bij het toezicht op de kraamzorg. Daarbij kijkt de inspectie naar een aantal onderwerpen ('thema's'). Dit toetsingskader bestaat uit vijf thema's:

1. Kraamvrouw en baby centraal
2. Integrale zorg
3. Veilige zorg thuis
4. Professioneel samenwerken als kraamverzorgende
5. Sturen op kwaliteit en veiligheid

Dit toetsingskader is een kader voor het toezicht op de kraamzorg. Kraamzorg is zorg die in de thuissituatie van de cliënt wordt geleverd voor, tijdens en na de geboorte van een baby

Per thema zijn een aantal normen, bronnen en toetsingscriteria beschreven die gaan over de kwaliteit en veiligheid van de kraamzorg. Bij de selectie van de normen is gekeken naar wat de betrokken beroepsgroepen, brancheorganisaties belangrijk vinden.

Gebruik en ontwikkeling van toetsingskader

De inspectie gebruikt dit toetsingskader vanaf april 2024. Zowel veldnormen als wetten en regels zijn voortdurend in ontwikkeling. Daarom past de IGJ dit toetsingskader aan bij relevante wijzigingen.

Met het openbaar maken van dit toetsingskader wil de inspectie bijdragen aan:

- > Transparantie over de werkwijze en het toetsen;
- > Agenderen van normen die betrokken beroepsgroepen, brancheorganisaties belangrijk vinden;
- > Stimuleren van zorgorganisaties en professionals om (samen) te werken aan de goede en veilige zorg en jeugdhulp.

1. Thema Kraamvrouw en baby centraal

De kraamvrouw ervaart dat de kraamzorg aansluit bij haar behoefte en die van haar baby en bijdraagt aan een goede start.

Normen	Bronnen	Toetsingscriteria
1.1 Kraamvrouw en baby krijgen zorg die aansluit bij de actuele informatie- en zorgbehoeften.	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz Artikel 2 en 3; • Visie op verantwoorde kraamzorg; • Landelijk indicatieprotocol Kraamzorg, maart 2008; • Zorgstandaard Integrale geboortezorg. 	1.1.1 De kraamvrouw heeft een prenatale intake gehad <32 weken, waarin eigen wensen en zorgbehoeften rondom bevalling en periode na bevalling zijn besproken.
		1.1.2 De kraamverzorgende heeft de zorgbehoeften van de kraamvrouw en baby voortdurend in beeld en signaleert risico's tijdig.
		1.1.3 De kraamverzorgende levert kraamzorg die aansluit bij de zorgbehoeften. De kraamverzorgende past de zorg aan als de situatie en zorgbehoeften van de kraamvrouw en/of baby veranderen.
1.2 Kraamvrouw en baby krijgen zorg die bijdraagt aan kwaliteit van leven.	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz Artikel 2 en 3; • Landelijk Indicatieprotocol Kraamzorg, maart 2008; • Zorgstandaard Integrale geboortezorg; • Visie op verantwoorde kraamzorg. 	1.2.1 De kraamverzorgende houdt bij de zorg rekening met zaken die in het dagelijks leven belangrijk zijn voor de kraamvrouw en baby.
		1.2.2 Tijdens de gehele kraamzorg periode heeft de kraamverzorgende aandacht voor fysiek en psychisch herstel, klachten en verschijnselen, voorlichting en advies inzake leefstijlfactoren en het sociale netwerk van de kraamvrouw.

Normen	Bronnen	Toetsingscriteria
		<p>1.2.3 De kraamverzorgende bejegt de kraamvrouw en baby met respect en sluit aan bij de waarden en normen van het gezin. De kraamverzorgende biedt de kraamvrouw en baby vertrouwen en begrip.</p>
<p>1.3 De kraamverzorgende stimuleert de autonomie van de ouders. De kraamverzorgende levert zorg die hierop aansluit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz Artikel 2 en 3; • De Zorgstandaard Integrale Geboortezorg; • Landelijk indicatieprotocol kraamzorg, maart 2008; • Visie op verantwoorde kraamzorg. 	<p>1.3.1 De kraamverzorgende geeft voorlichting en instructie over verzorging van de baby. De kraamverzorgende heeft aandacht voor het bevorderen van de hechting tussen de kraamvrouw (en partner) en baby. De kraamverzorgende stimuleert de kraamvrouw in het oppakken van de verzorging van het baby passend bij het verloop van het herstel van de kraamvrouw.</p> <p>1.3.2 De kraamverzorgende en de kraamvrouw (en partner) maken samen afspraken over de zorg en verantwoordelijkheden in de kraamperiode. Deze afspraken zijn inzichtelijk vastgelegd in het kraamdossier.</p> <p>1.3.3 De kraamverzorgende stemt de werktijden, de taken en omvang van de zorg af met de ouder(s) en is daarin flexibel. De kraamverzorgende bevordert hierin de zelfredzaamheid van de kraamvrouw.</p>

2. Thema Integrale zorg

Kraamvrouw en baby krijgen integrale kraamzorg

Normen	Bronnen	Toetsingscriteria
2.1 De kraamzorg werkt samen en stemt af met het informele netwerk van de kraamvrouw en baby.	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz Artikel 2 en 3; • Landelijk Indicatieprotocol Kraamzorg, maart 2008; • Visie op verantwoorde kraamzorg. 	2.1.1 De kraamverzorgende houdt bij de zorgverlening rekening met de wensen en mogelijkheden van de gezinsleden en/of andere betrokkenen.
		2.1.2 De kraamverzorgende betreft (eventuele) andere kinderen bij de verzorging van de baby.
2.2 De kraamverzorgende werkt integraal samen met formele zorgverleners.	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz Artikel 2 en 3; • Landelijk Indicatieprotocol Kraamzorg, maart 2008; • KCKZ-Beroepscompetentieprofiel_definitief-1.pdf; • Visie op verantwoorde kraamzorg; • Zorgstandaard integrale geboortezorg • Handreiking verantwoordelijkheidsverdeling bij samenwerking in de zorg, 2022 	2.2.1 In samenspraak met de kraamvrouw werkt de kraamverzorgende samen met verloskundige en mogelijk andere (extern) betrokkenen binnen het medische en sociale domein.
		2.2.2 De kraamverzorgende neemt bij acute situaties direct contact op met andere formele zorgverleners, zoals de verloskundige
		2.2.3 De kraamverzorgende vraagt toestemming aan de kraamvrouw voor overdracht aan jeugdgezondheidszorg (JGZ) en eventuele andere betrokkenen na afronden van de kraamperiode. De kraamverzorgende zorgt voor een overdracht naar JGZ en eventuele andere betrokkenen.

Normen	Bronnen	Toetsingscriteria
<p>2.3 De kraamverzorgende houdt een kraamdossier bij over de kraamvrouw en baby. Hierin is het handelen van de kraamverzorgende duidelijk vastgelegd. Het kraamdossier is inzichtelijk voor de kraamvrouw.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz Artikel 2 en 3; • Landelijk indicatieprotocol Kraamzorg; • KCKZ-Beroepscompetentieprofiel_definitief-1.pdf; • Zorgstandaard integrale geboortezorg. • 	<p>2.3.1 De kraamverzorgende legt afspraken en metingen vast in het kraamdossier.</p>
		<p>2.3.2 In het kraamdossier staan relevante contactgegevens en afspraken of adviezen van formele zorgverleners.</p>
		<p>2.3.3 De kraamverzorgende legt de ontwikkeling van de baby en het herstel van de kraamvrouw vast.</p>
		<p>2.3.4 De kraamvrouw heeft inzage in het kraamdossier.</p>

3. Thema Veilige zorg thuis

Kraamvrouw en baby krijgt deskundige en veilige zorg thuis

Normen	Bronnen	Toetsingscriteria
3.1 De kraamverzorgende kent de Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling' en handelt hiernaar.	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz Artikel 2; • Besluit verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, artikel 2, 2020 • Afwegingskader Kraamzorg; behorend bij de landelijke meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld (V&VN 2018); • Integrale geboortezorg, pagina 20, paragraaf 2.5. 	3.1.1 De kraamverzorgende kent Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling' en handelt hiernaar.
3.2 De kraamverzorgende signaleert risico's in de woonomgeving van de cliënt. Zij bespreekt deze risico 's met de kraamvrouw	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz Artikel 2 en 3, 2016; • V&VN Normen voor indiceren en organiseren van verpleging en verzorging in de eigen omgeving, normen 3 en 4, 2014; • V&VN Beroepscode van Verpleegkundigen en Verzorgenden, Leidraad voor je handelen als professional, punten 1.7, 2.7 2015; 	3.2.1 De kraamverzorgende signaleert en bespreekt risico's voor de kraamvrouw en baby in de woonomgeving. Hieronder valt alles wat de kraamvrouw en baby nodig hebben om veilig te kunnen wonen.
		3.2.2 De kraamverzorgende helpt de cliënt een weloverwogen keuze te maken hoe om te gaan met de risico's. De uiteindelijke keuze ligt bij de kraamvrouw
3.3 Kraamverzorgenden houden, relevante ontwikkelingen in hun vakgebied bij om goede,	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz Artikel 2, lid 2 jo artikel 3; 	3.3.1 Kraamverzorgenden krijgen en nemen ruimte voor het volgen van trainingen, bijscholingen en congressen.

Normen	Bronnen	Toetsingscriteria
<p>veilige en persoonsgerichte zorg te kunnen bieden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • KCKZ- Beroepscompetentieprofiel_definitief- 1.pdf; • Visie op verantwoorde kraamzorg. 	<p>3.3.2 Kraamverzorgenden weten waar beperkingen en mogelijkheden zitten binnen hun eigen functie en functioneren. Zij weten wat te doen als de grens van hun deskundigheid bereikt is.</p>

4. Thema Professioneel samenwerken als kraamverzorgende

De kraamverzorgende zorgt voor een goede samenwerking voor, tijdens en na de geboorte.

Normen	Bronnen	Toetsingscriteria
4.1 De intake consulent stelt tijdens de zwangerschap een kraamdossier samen in overleg met de cliënt. Zij stelt de kraamverzorgende hiervan op de hoogte.	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz, artikel 2 en 3; • Landelijk indicatieprotocol Kraamzorg; • KCKZ protocol: Zorgprotocol partusbegeleiding en -assistentie; • Visie op verantwoorde kraamzorg. 	4.1.1 Tijdens de intake stelt de intake consulent in overleg met de toekomstig kraamvrouw een kraamdossier samen.
		4.1.2 De kraamverzorgende heeft inzage in dit kraamdossier, kent dit en werkt methodisch in het kraamdossier.
4.2 De kraamverzorgende draagt zorg voor partus assistentie	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz, artikel 2 en 3; • Landelijk indicatieprotocol Kraamzorg; • KCKZ protocol: Zorgprotocol partusbegeleiding en -assistentie; • De zorgstandaard Integrale Geboortezorg. • Handreiking verantwoordelijkheidsverdeling bij samenwerking in de zorg, 2022 	4.2.1 De partusassistentie is binnen een uur ter plaatse na oproep van de verloskundige.
		4.2.2 De kraamverzorgende treft voorbereidingen, ondersteunt, begeleidt en verzorgt de zwangere vrouw vlak voor, tijdens en kort na de bevalling.
		4.2.3 De kraamverzorgende werkt samen met de verloskundige en assisteert de verloskundige bij de bevalling.
4.3 De kraamverzorgende draagt zorg voor communicatie en overdracht indien er	<ul style="list-style-type: none"> • Visie op verantwoorde kraamzorg; • KCKZ protocol: Zorgprotocol partusbegeleiding en -assistentie; 	4.3.1 De kraamzorgorganisatie communiceert voorafgaand aan de kraamperiode met de kraamvrouw over de mogelijke inzet van meerdere kraamverzorgenden.

Normen	Bronnen	Toetsingscriteria
meerdere kraamverzorgenden bij de kraamzorg betrokken zijn	<ul style="list-style-type: none"> • KCKZ-Beroepscompetentieprofiel_definitief-1.pdf. • Handreiking verantwoordelijkheidsverdeling bij samenwerking in de zorg, 2022 	4.3.2 De kraamverzorgende stemt af en overlegt met collega's over continuïteit van zorg.
		4.3.3 De kraamverzorgende doet verslaglegging van afspraken rondom de continuïteit van zorg in het kraamdossier

5. Thema Sturen op kwaliteit en veiligheid

De kraamzorgorganisatie stuurt op kwalitatief goede kraamzorg

Normen	Bronnen	Toetsingscriteria
5.1 De kraamzorgorganisatie draagt zorg voor het systematisch bewaken, beheersen en verbeteren van de kwaliteit van zorg	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz Artikel 2, 3, 7, 9, 11; • Uitvoeringsbesluit Wkkgz, Artikel 6.1 en 7.1 t/m 7.3; • Bo geboortezorg: overzicht zorgbrede governancecode 2022. 	5.1.1 De kraamzorgorganisatie benut (bijna)incidenten, (bijna)fouten voor het verbeteren van de kraamzorg.
		5.1.2 Kraamverzorgenden zijn open over fouten en incidenten en melden die.
		5.1.3 De kraamzorgorganisatie gebruikt kwaliteitsinformatie voor het cyclisch evalueren en bijstellen van de kraamzorg, de visie en het beleid.
5.2 De kraamzorgorganisatie draagt zorg voor borging van kwalitatief en kwantitatief voldoende personeel en benodigdheden.	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz Artikel 2, 3; • Uitvoeringsbesluit Wkkgz, Artikel 3.1; • De Zorgstandaard Integrale Geboortezorg; • Visie op verantwoorde kraamzorg; • Landelijk indicatieprotocol Kraamzorg; KCKZ- Beroepscompetentieprofiel_definitief-1.pdf. 	5.2.1 De kraamzorgorganisatie zorgt dat er voldoende kraamverzorgenden beschikbaar zijn om minimaal 24uur kraamzorg te kunnen leveren, afgestemd op de aanwezige kraamgezinnen.
		5.2.2 De kraamzorgorganisatie zorgt dat kraamverzorgenden over voldoende deskundigheid beschikken en richt hiervoor scholingsmogelijkheden in.
		5.2.3 De kraamzorgorganisatie zorgt voor voldoende faciliteiten ter ondersteuning van de informatie-uitwisseling (zoals telefonische bereikbaarheid, ICT).

Normen	Bronnen	Toetsingscriteria
		5.2.4 De bereikbaarheid van de kraamzorgaanbieder is te allen tijde gewaarborgd voor cliënten, kraamverzorgenden en verloskundigen.
5.3 De kraamzorgorganisatie schept voorwaarden voor een cultuur gericht op leren en verbeteren.	<ul style="list-style-type: none"> • Wkkgz Artikel 2, 3, 7, 9, 11, 13 t/m 17, 18 t/m 22; • Uitvoeringsbesluit Wkkgz, Artikel 6.1 en 7.1 t/m 7.3, 2016; • Kwaliteitskader wijkverpleging, paragraaf 5.4, en punten 6.1.4, 6.2.1, 6.2.2, 6.2.3, 6.2.4, 6.3.1, 6.3.2, 6.3.3, 6.3.4, 6.3.5 en 6.3.6, 2018; • Bo geboortezorg: overzicht zorgbrede governancecode 2022; • KCKZ- Beroepscompetentieprofiel_definitief-1.pdf; • Visie op verantwoorde kraamzorg. 	<p>5.3.1 De kraamzorgorganisatie bevordert een aanspreekcultuur en het geven en ontvangen van feedback.</p> <p>5.3.2 De kraamzorgorganisatie stimuleert en faciliteert mogelijkheden voor de kraamzorg om te leren van elkaar en te reflecteren op het eigen functioneren. De kraamzorgorganisatie besteedt hierbij ook aandacht aan crisissituaties, morele dilemma's, psychische belasting en rouwverwerking van kraamverzorgenden en biedt daarbij ondersteuning.</p> <p>5.3.3 Op alle niveaus vindt reflectie plaats en is het afleggen van verantwoording vanzelfsprekend.</p>

www.igj.nl

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.